

H. MIHĂESCU

IN MEMORIAM

(1907-1985)

Profesorul H. Mihăescu s-a născut la 7 februarie 1907, în Udești, județul Suceava, ca fiu al lui Dumitru și al Domnicăi Mihăescu. A urmat școala primară în satul natal, iar cursurile liceale la Suceava. Studiile universitare le-a absolvit la Alma Mater Iassensis, formându-se ca filolog clasic, în perioada interbelică, sub îndrumarea unor magiștri intrați în patrimoniul nostru spiritual, ca A. Philippide, I.M. Marinescu, C. Papacostea, I. Iordan, G. Ibrăileanu ș.a. După examenul de licență din anul 1931, notat cu „magna cum laude“, a lucrat la Biblioteca Centrală Universitară din Iași, dar, în același an, la recomandarea Consiliului Facultății de Litere din Iași, a obținut, din partea statului român, o bursă la Școala Română din Roma. Aici, între anii 1931-1933, a făcut temeinice studii de latină populară și a redactat teza de doctorat cu titlul *La versione latina di Dioscoride. Tradizione manoscritta, critica di testo, cenno linguistico*, susținută la Iași, în 1936, în fața unei comisii formată din I. Iordan, I.M. Marinescu, P. Nicorescu, C. Papacostea și O. Tafrali. Teza de doctorat a fost publicată în „Ephemeris Dacoromana“, Roma, 1938. Până la această dată, H. Mihăescu publicase însă lucrări erudite, în „Arhiva“, „Revista clasică“, „Însemnări ieșene“, „Revista critică“, dar, mai ales, în „Buletinul Institutului de filologie română «A. Philippide»“. Aici a publicat, printre alte lucrări, *Il De Podagra di Rufo d'Efeso* (1, 1934), *Latino congeturale, latino volgare* (2, 1935), *Argot latin* (3, 1936), *Beiträge zur „tum“-„tunc“-Partiklen* (4, 1937) ș.a. După absolvirea Seminarului Pedagogic Universitar, în 1935-1936, a fost numit asistent și, apoi, profesor la Catedra de limbi clasice a Universității din Iași, pe care a slujit-o cu știință și devotament, între anii 1936-1950.

Perioada de activitate la Universitatea din Iași este fecundă și semnificativă pentru personalitatea profesorului H. Mihăescu. Îmbinând armonios lucrările didactice cu cele științifice, a condus seminarii și a ținut cursuri competente, alături de C.I. Balmuș și Th. Simenschy, inițiind în limbile clasice numeroase generații de studenți, dintre care unii sunt astăzi oameni de cultură cu renume național: V. Arvinte, Al. Andriescu, N.A. Ursu. În domeniul cercetării, a colaborat cu studii docte la reviste din țară și din străinătate și a publicat volume remarcabile, ca *Leucip și Democrit*, traducere și studiu introductiv, Iași, 1941, *Heraclit din Efes*, traducere și studiu introductiv, Iași, 1941 și, de asemenea, ediții bilingve, însoțite de comentarii: Horațiu, *Arta poetică*, Iași, 1943 și Tacitus, *Dialog despre oratori*, Iași, 1946. Ca o încununare a operei sale didactice și științifice de la Iași, a tipărit *Istoria literaturii latine*, Iași, 1947, lucrare de referință în filologia clasică

„Philologica Jassyensia”, An III, Nr. 1, 2007, p. 289-297

românească. Tot în perioada de lucru ieșeană a studiat, în 1935-1939, la Școala Română din Paris, iar în 1943-1945 a ocupat, prin concurs, un post de lector de Limba română la Universitatea din Frankfurt pe Main. Revenit din Germania, în condițiile vitrege ale războiului, a fost numit, în 1946, șeful catedrei de limbi clasice, în urma pensionării magistrului său I.M. Marinescu.

Profesorul H. Mihăescu, cadru didactic cu convingeri democratice, a fost obligat, însă, pe nedrept, în 1950, să-și întrerupă cariera universitară. Suportând cu stoicism această perioadă de cumpănă, s-a dedicat exclusiv cercetării științifice și literare. A tradus, în colaborare cu E. Camilar, volumul Aristofan, *Teatru*, București, 1956. Cooptat în comisia de traducători care funcționa sub egida Academiei R.S. România, s-a consacrat studierii izvoarelor limbii și poporului român, redactând versiuni care se vor tipări în *Fontes Historiae Dacoromanae*, București, Editura Academiei, vol. I (1964), vol. II (1970). În anul 1957 a fost încadrat la Institutul de Lingvistică din București, în anul 1963 a fost numit șef de sector la Institutul de Studii Sud-Est Europene, iar în 1965 a fost ales, pentru meritele sale științifice, membru corespondent al Academiei R.S. România.

Activitatea acad. H. Mihăescu desfășurată la București constituie o etapă de diversificare a preocupărilor științifice și de tipărire a unor opere fundamentale în filologia clasică, literatura bizantină și filologia română. Acum a publicat volumele *Limba latină în provinciile dunărene ale Imperiului roman*, București, Editura Academiei, 1960, și *Influența grecească asupra limbii române până în secolul al XV-lea*, București, Editura Academiei, 1966, lucrări care cuprind un tezaur de fapte și interpretări dând seama de competența și munca impresionantă a acestui învățat care, alături de Th. Simenschy și G. Ivănescu, a ridicat la rang internațional școala lingvistică ieșeană întemeiată de A. Philippide. Tot în această perioadă își continuă munca de traducător, tipărind opera scriitorilor bizantini Procopius din Caesarea, *Războiul cu goții*, București, Editura Academiei, 1963, Mauricius, *Arta militară*, București, Editura Academiei, 1970, Procopius din Caesarea, *Istoria secretă*, București, Editura Academiei, 1972. Aceste din urmă volume sunt ediții critice bilingve care continuă, la un nivel superior de erudiție, experiența edițiilor bilingve tipărite, în tinerețe, la Iași. Paralel cu aceste volume, a publicat numeroase studii în reviste din țară și străinătate și a reprezentat cu strălucire filologia românească la congrese naționale și internaționale, în țările balcanice sau în țările occidentale. Pentru meritele sale științifice, a fost ales în colectivul de redacție al revistei „Philologus” de la Berlin, alături de reputați specialiști din Marea Britanie, Franța, Italia, U.R.S.S. etc. Mărturie elocventă a interesului provocat de H. Mihăescu în lumea științifică internațională este, îndeosebi, opera dedicată limbii latine în provinciile dunărene, tipărită în monumentală ediție, revăzută și amplificată, cu titlul *La langue latine dans le sud-est de l'Europe*, București-Paris, 1979. Această sinteză, cu ecou în toate continentele lumii, releva magistral rolul limbii și civilizației latine în geneza limbilor și culturilor balcanice (greacă, albaneză, română, sârbă, bulgară), fără de care nu se poate înțelege civilizația milenară în această parte a Europei. Acest tom a fost tradus în limba engleză de Gordon M. Messing, de la Universitatea din Ithaca (New York). Ultima carte tipărită de H. Mihăescu este Teofilact din Simocata, *Istoric bizantin. Domnia împăratului Mauricius (582-602)*. A decedat la 28 februarie 1985, în mod neașteptat, lăsând pe masa de lucru numeroase studii.

Savant de nivel european, cadru didactic universitar eminent, traducător dotat cu harul muzelor, acad. H. Mihăescu a fost și un om excepțional. Făptura sa mărunță adăpostea o minte înțeleaptă și un suflet vibrant. În vorba laconică, în comportarea discretă, pe fața aureolată de lumina blândă a bibliotecilor în altarul cărora a muncit cu perseverență și conștiință profesională, puteai simți bătăile inimii ritmate cu strădania minții, devotamentul și încrederea în puterea științei și a adevărului, mai presus de destinul nostru individual. Dăruit de natură cu vocație științifică și literară și cu o uriașă putere de muncă, îndrăgostit de țară și carte, acad. H. Mihăescu, prin tomurile sale erudite și prin viața sa exemplară, va rămâne unul dintre cei mai străluciți filologi clasici din istoria culturii românești.

HARALAMBIE MIHĂESCU

– LISTA DE LUCRĂRI –

1. *Din morfologia numelor proprii românești*, „Arhiva” din Iași, 38 (1931), p. 290-294.
2. *Nachträge zu Rufi Ephesii De Podagra*, „Revista clasică”, 4-5, (1932-1933), p. 138-143.
3. *Etimologii românești („încăleca”, „lepăda”, „sănătos”, „fîță”, „fîțînă”)*, „Revista critică” din Iași, 7 (1938), p. 26-29.
4. *Il De podagra di Rufo d’Efeso*, „Buletinul Institutului de filologie română «Alexandru Philippide»”, 1 (1934), p. 19-32.
5. *Latino congeturale, latino volgare*, „Buletinul Institutului de filologie română «Alexandru Philippide»”, 2 (1935), p. 13-25.
6. *Argot latin*, „Buletinul Institutului de filologie română «Alexandru Philippide»”, 3 (1936), p. 11-28.
7. *Cea mai veche traducere românească a lui Herodot*, „Arhiva” din Iași, 43 (1936), p. 105-111.
8. *Beiträge zur Kenntnis der tum-tunc-Partikeln*, „Buletinul Institutului de filologie română «Alexandru Philippide»”, 4 (1937), p. 1-51. Recenzii: J. Safarewicz, „Przegled Klasyczny”, 4 (1938), p. 79-80; A. Berti, „Il Mondo Classico”, 9 (1939), p. 138-139.
9. *Latină populară. Pe marginea unei cărți recente*, „Arhiva” din Iași, 44 (1937), p. 52-59.
10. *Despre începuturile sufixului romanic frc „-ment”, it. span.port. „-mente”*, „Buletinul Institutului de filologie română «Alexandru Philippide»”, (1938), p. 140-155.
11. *La versions latine di Dioscoride. Tradizione manoscritta, critica di testo, cenno linguistico*, „Ephemeris Dacoromana”, 8 (1938), p. 298-348 (comptes rendus: H. Mörland, „Gnomon”, 15 (1939), p. 222-224; A. Giusti, „Il Mondo Classico”, 1940, p. 27-28).

12. Dioscoride Latino, *De materia medica. Libro primo*, Iași, 1938, VIII, 72 p. (comptes rendus: H.E. Sigerist, „American Journal of Philology”, 62 (1941), p. 124-125).
13. *Gramaticii latini și barbarismul*, „Buletinul Institutului de filologie română «Alexandru Philippide»”, 6 (1939), p. 77-96.
14. *Seneca critic literar. Ideile sale despre stil*, „Însemnări ieșene”, 5 (1940), p. 1-19.
15. Democrit, *Gînduri despre viață*, în românește de H. Mihăescu, extras din revista „Însemnări ieșene”, an V, 1940, nr. 2, 19 p.
16. *Analogie și anomalie. Cezar și Cicero*, „Buletinul Institutului de filologie română «Alexandru Philippide»”, 7-8 (1940-1941), p. 149-164.
17. *Leucip și Democrit*. Traducere cu un studiu introductiv. Prefață de C. Balmuș, Iași, 1941, 151 p.
18. *Operă naturală sau convenție omenească?*, „Buletinul Institutului de filologie română «Alexandru Philippide»”, 9 (1942), 1-19.
19. *Heraclit din Efes*. Traducere cu un studiu introductiv. Prefață de C. Balmuș, Iași, 1943, 120 p.
20. Horațiu, *Arta poetică*. Text, traducere, comentariu, Iași, 1943, 110 p.
21. *Puncte de vedere asupra lingvisticii latine*, „Buletinul Institutului de filologie română «Alexandru Philippide»”, 10 (1943), 91-152.
22. Tacit, *Dialogul despre oratori*. Text, traducere și introducere, Iași, 1946, 114 p.
23. *Istoria literaturii latine, I. De la origini pînă la Cicero*, Iași, 1948, VIII, 224 p.
24. Heraclit, *Texte alese*. Traducere, București, 1950, 55 p.
25. Leucip și Democrit, *Texte alese*, Traducere, București, 1950, 72 p.
26. Epicur, *Texte alese*. Traducere, București, 1950, 18 p.
27. *Economia agricolă la Cato*, „Studii și cercetări de istorie veche”, I, 2 (1950), p. 187-207.
28. *O barbarismo, segundo os gramaticos latinos*. Traduzido do romeno de Paiva Boleo e Victor Buescu, Coimbra, 1950, 54 p. (Biblioteca de Linguistica Romanica, 1) (comptes rendus: A. Maniet, „Revue belge de philologie et d'histoire”, 30 (1952), p. 873-874).
29. *Economia agricolă la Varro*, „Studii și cercetări de istorie veche”, 4 (1953), p. 525-532.
30. *Cîntecul de muncă la greci și romani*, „Studii și cercetări de istorie literară și folclor”, 3 (1954), p. 63-73.
31. Studiu introductiv și comentariu la: Vergiliu, *Eneida*. În românește de D. Murărașu, București, 1956, p. 5-17.
32. Aristofan, *Teatru. Pacea, Păsările, Broaștele*. Introducere și traducere (în colaborare cu Eusebiu Camilar), București, 1956, 318 p.
33. Tacitus, *Opere*, I. Introducere și traducere, București, 1958, p. 1-50.
34. *Scrisoarea lui Auxentius din Durostor, izvor pentru latinitatea balcanică*, în *Omagiu lui Iorgu Iordan*, București, 1958, p. 606-610.
35. Constantin C. Balmuș, „Analele Academiei Republicii Populare Române”, 8 (1958), p. 31-34.
36. *Quelques remarques sur le latin des provinces danubiennes de l'Empire romain*, în *Recueil d'études romanes*, publiée l'occasion du IX-e Congrès international de

- linguistique romane a Lisabonne du 31 mars au 3 avril 1959, București, 1959, p. 145-166.
37. *Economia agricolă la Columella*, „Studii clasice”, 1 (1959), p. 91-103.
38. *Agricultori dependenți în antichitate*, în *Omagiu lui Constantin Daicoviciu*, București, 1960, p. 401-408.
39. *Limba latină în provinciile dunărene ale Imperiului roman*, București, 1950, 332 p., 3 cartes (comptes rendus: A. Dovatur, „Acta antiqua Academiae Scientiarum Hungaricae”, 12 (1962), p. 419-423; I. Iordan, „Beitrage zur romanischen Philologie”, 1 (1961), p. 173-174; J. Andre, „Buletin sur la Societe de linguistique de Paris”, 56 (1961), p. 95-96; I. Sabrusla, „Casopis pro moderni filologii”, 43 (1961), p. 185-186; I. I. Russu, „Cercetări de lingvistică”, 6 (1961), p. 209-218; R. Browning, „The Classical Review”, 11 (1961), p. 253-255; G.B. Pellegrini, „Cultura Neolatina”, 22 (1962), p. 299-300; A. Fridh, „Eranos. Acta Philologica Sueccana”, 59 (1961), p. 203-204; B. Nadel, „Kwartalnik Neofilologicz”, 8 (1961), p. 103-108; G.M. Messing, „Language”, 39 (1963), p. 673-677; A. Vraciu, „Linguistique Balkanique”, 4 (1962), p. 147-155; V. Väänänen, „Neuphilologisque Mitteilungen”, 62 (1961), p. 227-229; D. Parlange, „Paideia”, 16 (1961), p. 98-1000; F. Thomas, „Revue des etudes anciennes”, 80 (1961), p. 193-195; J. Marouzeau, „Revue des etudes latines”, 39 (1960), p. 339; S. Ottescu, „Revue des etudes sud-est europeennes”, 1 (1963), p. 197-198; J. Bourciez, „Revue des langues romanes”, 75 (1961), p. 278-281; G. Straka, „Revue de linguistique romane”, 24 (1960), p. 403-406; A. Ernout, „Revue de philologie”, 35 (1961), p. 181-182; W. Rothe, „Romanistisches Jahrbuch”, 12 (1961), p. 155-157; P. Benes, „Sbornik Pargi Filosoficke Fakulty Breneske University”, 11 (1962), p. 116-119; S. Strati, „Studii și cercetări științifice” - Filologie - Iași, 12 (1961), p. 109-112; V. Karakulakov, „Vestnik Drevnej Istorii”, 1962, nr. 1, p. 151-152; E. Lozovan, „Zeitschrift fur romanische Philologie”, 77 (1961), p. 271-272.
40. *Cercetările asupra limbii latine în ultimii cincisprezece ani*, „Studii și cercetări lingvistice”, 11 (1961), p. 131-134.
41. Procopius din Caesarea, *Războiul cu goții*, traducere și introducere, București, 1963, 304 p. (comptes rendus: G. Cronț, „Revista de istorie”, 17 (1964), p. 1221-1226; A. Dostal, „Byzantinoslavica”, 24 (1963), p. 335-336; J. Lucis, „Historiski Zbornik”, Zagreb, 17 (1964), p. 514; T. Sauciu-Săveanu, „Revue des etudes sud-europeennes”, 4 (1966), p. 269-271).
42. *Influența grecească asupra limbii române pînă în secolul al XV-lea*, București, 1966, 227 p. (comptes rendus: A. Garzya, „Le Parole e le Idee”, Rivista internazionale di Varia cultura, 9 (1967), p. 98; V. Horejsi, „Byzantinoslavica”, 26 (1969), p. 300-301; Z. Mihail, „Mitropolia Moldovei”, (1967), p. 315-316; I. Mării, „Cercetări de lingvistică”, Cluj, 12 (1967), p. 327-332; E. Stănescu, „Byzantinoslavica”, 28 (1967), p. 438-439; V. Polak, „Zeitschrift fur Balkanologie”, 6 (1968), p. 198-202).
43. *Les éléments latins de la langue albanaise*, „Revue des études sud-européennes”, 4 (1966), p. 5-33, p. 323-353 (comptes rendus: R. Ismaili, „Bota e Re”, Fakulteti Filozofik Prishtine, 1970, nr. 25-26, p. 9; E. Sedaj, „Ziva Antika”, 24 (1974), p. 384-388).

44. *L'influence byzantino-slave en roumaine au XV-e siècle*, en „Revue roumaine de linguistique”, t. XIII(1968), nr. 1, p. 11-27.
45. *Les éléments latins des Tactica-strategica de Maurice-Urbicius et leur echo en neo-grec*, „Revue des études sud-est européennes”, 6 (1968), p. 481-498; 7 (1969), p. 155-166, p. 267-280.
46. *Les terms de commandement militaires latins dans le Strategicon de Maurice*, „Revue Roumaine de Linguistique”, 14 (1969), p. 261-272,
47. *Mauricius, Arta militară*, ediție critică, traducere și introducere, București, 1970, 423 p. (comptes rendus: R. Anastasi, „Siculorum Gymnasium”, 23 (1970), p. 251-253; R. Browning, „The Classical Review”, 22 (1972), p. 285-286; M. Cazacu, „Studii. Revistă de istorie”, 23 (1970), p. 1049-1051; R. Dostalova-B. Zasterova, „Byzantoslavica”, 32 (1971), p. 318-322; N. Edroiu, „Studia Universitatis Babeș Bolyai”, series Historica, 16 (1971), p. 127; P.L. Leone, „Le Parole e le Idee”, 11 (1969), p. 402-403; A. Leroy-Molinghen, „La tomus”, 30 (1971), p. 530; E. Lozovan, „Zeitschrift fur romanische Philologie”, 88 (1972), p. 380-381; P.S. Năsturel, „Studost-Forschungen”, 30 (1971), p. 527-529; A. Zamboni, „Studii Medievale”, 11 (1970), p. 998-1001).
48. *La diffusion de la langue latine dans le sud-est de l'Europe*, „Revue des études sud-est européennes”, 9 (1971), p. 497-510, p. 659-676; 10 (1972), p. 83-93; 11 (1973), p. 97-113, p. 227-240, p. 423-441, p. 687-710; 12 (1974), p. 17-32.
49. *Procopius, Istoria secretă*, ediție critică, traducere și introducere, București, 1972, 264 p. (comptes rendus: A. Balotă, „România literară”, 5 (1972), nr. 17, p. 13; G. Cronț, „Contemporanul”, nr. 32, 1972, p. 8; J. Gouillard, „Revue des études byzantines”, 87 (1974), p. 501; F. Paschoud, „Museum Helveticum”, 29 (1972), p. 288; I. Toderășcu, „Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie «A.D. Xenopol»”, Iași, 10 (1973), p. 485-486.
50. *La lingua latina e la lingua greca nell'Impero Bizantino*, „Atene e Roma”, 18 (1973), p. 144-153.
51. *Die lateinische Sprache in Sudesteuropa*, „Zeitschrift fur Balkanologie”, 6 (1968), p. 128-136.
52. *In margine alla mia recente edizione critica di Maurizio*, în *Studii in onore di Vittorio De Falco*, Napoli, 1971, p. 523-532.
53. *Prolegomenes à une nouvelle édition de l'histoire secrete de Procope*, în *Studi classici in onore di Quintino Cattaudela*, tome II, Catania, 1972, p. 591-600.
54. *Einleitung zu meiner Maurikios-Ausgabe*, „Byzantina”, Thessaloniki, 6 (1974), p. 191-213.
55. *Byzance-foyer du Rayonnement de la culture romaine et de la langue latine dans le sud-est de l'Europa*, „Byzantina”, Thessaloniki, 6 (1974), p. 215-226.
56. *L'influence grecque en roumain*, „Aristotelion Panepistimion”, Thessalonikis, Epistimoniki epetiris Filosofhikis scholis”, 14 (1975), p. 9-18.
57. *Torna, torna, torna*, „Byzantina”, Thessalokini, 8 (1976), p. 21-35.
58. *Romanitatea în sud-estul Europei*, în „Memoriile secției de științe filologice, literatură și arte”, seria IV, tom 1 (1977-1978), p. 9-14.
59. *Remarques sur les rapports lexicaux albano-roumains*, „Gjurmene Albanologjike”, seria Filologjike, 7 (1977), p. 119-126.

60. *Tache Papahagi* (1893-1977), în „Revue des études sud-est européennes”, t XV (1977), p. 565-566.
61. *Ioan Şiadbei* (1901-1977), în „Studii şi cercetări lingvistice”, XXVIII (1977), p. 469-470.
62. *La langue latine dans le sud-est de l'Europe*, Bucarest-Paris, 1978, VIII, 401 p., 7 cartes (comptes rendus: Jose de Encarnaçao, „Humanitas. Instituto de estudos classicos Coimbra”, 29-30 (1977-1978), p. 320-322; Al. Graur, „România literară”, 1979, nr. 17, p. 8; I. Kadriu, „Rilindja”, 5.4.1980, p. 13; J. Ludtke, „Gnomon”, 52 (1980), p. 57; M.D. Peyfuss, „Osterreichische Osthefte”, 22 (1980), p. 90-91; I. Segărceanu, „Romanian News”, 1 (1978), nr. 36, p. 10; K. Steinke, „Zeitschrift fur Balkanologie”, 15 (1979), p. 231-233).
63. *La litterature byzantine, source de connaissance du latin vulgaire*, „Revue études sud-est européennes”, 16 (1978), p. 195-215; 17 (1979), p. 36-60, 359-383.
64. *Influenţă lingvistică occidentală în cultura bizantină*, în „Memoriile secţiei de ştiinţe filologice, literatură şi arte”, seria IV, tom II, (1979-1980), p. 11-18.
65. *O culme a muzicii bizantine: Ioan Cucuzel*, în „Memoriile secţiei de ştiinţe filologice, literatură şi arte”, seria IV, tom II, (1979-1980), p. 95-103.
66. *Note despre fonetica şi morfologia elementului latinesc din albaneză*, „Studii şi cercetări lingvistice”, 31 (1980), p. 307-309.
67. *Proverbul latin „per-” în limba română*, „Cercetări de lingvistică”, 22 (1977), p. 195-198.
68. *Locul elementelor lexicale latine din albaneză în cadrul romanităţii sud-est europene*, în *Semantică şi semiotică*, sub redacţia acad. I. Coteanu şi prof. Lucia Wald, Bucureşti, 1981, p. 216-235.
69. *Les termes byzantins „βιρροβ, βιρρος” ‘casaque, tunique d’home’ et „γουβα” ‘fourrure’*, „Revue des études sud-est européennes”, 19 (1981), p. 425-432.
70. Colaborare la volumele I (1964), II (1970) şi IV (1982) din *Fontes Historiae Daco-romanae*, Bucarest.
71. Colaborare cu *recenzii şi note bibliografice* la următoarele reviste: „Analele Universităţii din Timişoara”, „Arhiva din Iaşi”, „Buletinul Institutului de Filologie Alexandru Philippide”, „Byzantina”, „Byzantinoslavica”, „Gnomon”, „Limba română”, „Revista clasică”, „Revista critică”, „Revue des études sud-est européennes”, „Revue Roumaine d’histoire”, „Revue Roumaine de linguistique”, „Studia Albanica”, „Studii şi cercetări de istorie veche”, „Studii clasice”, „Studii şi cercetări lingvistice”, „Zeitschrift fur romanische Philologie”.
72. *Zum Begriff „Hut” in den sudoesteuropaischen Sprachen*, în *Serta Slavica in memoriam Aloisii Schmaus*, Gedenoschrift fur Alois Schmaus, München, 1971, p. 499-503.
73. *Die Lage der zwei Weltsprachen (Griechisch und Latein) im Byzantinischen Reich des 7. Jahrhunderts als Merkmal einer Zeitwende*, în *Studien zum 7. Jahrhundert in Byzanz*. Probleme der Herausbildung des Feudalismus, hg. von Helga Kopstein und Friedhelm Winkelmann, Berlin, 1976, p. 95-100.
74. *Trois documents athonites du XIV-e siècle comportant des références à la Valachie*, RESEE, XV (1977), p. 453-462.

75. George G. Murnu, *Rumänische Lehnwörter im Neugriechischen*, mit historischen Vorbemerkungen, mit einem Nachtrag herausgegeben von H. Mihăescu, Ed. Acad., București, 1977, 105 p.
76. I prestitute italiani nell'albanese, „«Zjarri», Rivista di cultura albanese”, ano XI (1979), nr. 1-2, p. 26-31.
77. Vasile Bogrea, „Memoriile Secției de științe filologice, literatură și arte”, s. 4, vol. 3, (1981), p. 181-186.
78. Egrem Cabey (1908-180) en „Revue des études sud-est européennes”, tom XIX, 1981, p. 172-173.
79. Cîntecul nibelungilor și românii, „Memoriile Secției de filologie, literatură și arte”, p. 191-196.
80. Pour une nouvelle édition du *Traité „Praecepta militaria” du X-e siècle*, „Rivista di studi bizantini e slavi”, 2 (1982), p. 315-322, Bologna.
81. Remarques sur la survivance de la langue latine dans la littérature byzantine et en neogrec, „Byzantina”, 11 (1982), p. 135-140, Salonic.
82. Linguistique et ethnogenèse des Albanais, „Studia Albanica”, XIX (1982), nr. 2, p. 137-147.
83. Savantul adevărat este sau are ambiția de a fi scriitor. Interviu cu Constantin Călin în revista „Cronica”, anul XVII, nr. 17 (847), 23 aprilie 1982, p. 5.
84. De la limba latină la limba română, „Analele științifice ale Universității „Al. I. Cuza” Iași, serie nouă, secțiunea III. Lingvistică, 28/29 (1982-1983), p. 105-108 (volum omagial G. Ivănescu).
85. Inscripțiile latine, izvor de cunoaștere a istoriei bizantine, „Memoriile Secției de științe filologice, literatură și arte”, s. 4, vol. 4 (12-1983), p. 25-38.
86. Terminologie militare d'origine latine dans la langue roumaine, în *Scritti linguistici in onore di Giovan Battista Pellegrini*, Pisa, 1983, p. 1357-1362.
87. Formarea poporului român și a limbii sale, „Ateneu”, Bacău, XX, nr. 1 (ian. 1983), p. 8.
88. Continuitatea culturii romane în împărăția bizantină, „Ateneu”, Bacău, XX, nr. 6 (iunie 1983), p. 13, nr. 7 (iulie 1983), p. 4.
89. La langue latine dans la sud-est de l'Europe, în *Aufstieg und Niedergang der römischen Welt. Geschichte und Kultur im Spiegel der neueren Forschung.*, Berlin, 1983, p. 1106-1147.
90. Un prieten de neuitat, în volumul *In memoriam Constantini I. Balmuș*, Iași, 1984, p. 49-58.
91. Traduceri din strategiștii antici: Eneas Tacticianul, Sextus Iulius Frontinus, Onasandru, Flavius Arrianus, Flavius Vegetius Renatus, în *Pagini din gândirea militară universală*, București, Editura Militară, 1984, vol. I: p. 271-415; vol. II: 1985, p. 1-107.
92. Continuitatea culturii romane în împărăția bizantină, „Memoriile Secției de științe filologice, literatură și arte”, s. IV, t. 5 (1984), p. 135-143.
93. Teofilact Simocata, *Istoria bizantină. Domnia împăratului Mauricius (582-602)*. Traducere, introducere și indice de H. Mihăescu, Ed. Academiei, București, 1985, 210 pp. (Scriptores Byzantini, IX).
94. L'analyse des notes d'origine étrangère, moyen de délimiter les courants de civilisation l'Empire byzantin, în „Byzantina”, 13, Thessaloniki, 185, p. 695-707.

95. *Remarques sur la romanité de sud-est de l'Europe*, în „Zbornic u čast Petru Skoku”, Zagreb, 1985, p. 325-330.
96. *Romanitatea din sud-estul Europei*, în „Memoriile Secției de Științe, Filologie, Literatură și Arte”, seria IV, tom VI, 1984, București, 1985, p. 125-129.
97. *Prestiti bizantini in albanese*, în „Studi albanologici, balcanici, bizantini e orientali” in onore di Giuseppe Valentini, Firenze, 1986, p. 141-145.
98. *Le Traité sur la Guérilla de l'empereur Nicéphore Phocas*, ediție bilingvă, în Gilbert Dagra, Paris, CNRS, 1986, 396 p.
99. *La romanité dans le sud-est de l'Europe*, Editura Academiei Române, București, 1993, 600 p. + 7 cartes.

În manuscris:

1. *Poporul român văzut de Bizanț* (circa 700 p. dactilografiate; 80 redactate).
2. Ediții critice însoțite de traduceri în limba română a autorilor bizantini Nicetas Choniates și Kekaumenos.

In memoriam H. Mihăescu

H. Mihăescu a été professeur à la chaire de langues classiques de l'Université «Al.I. Cuza», de Iași, entre 1931 et 1950. En 1931-1933, il a obtenu une bourse à l'École Roumaine de Rome, où il a fait des solides études de latin populaire et où il a rédigé sa thèse de doctorat, *La versione latina di Dioscoride. Tradizione manoscritta, critica di testo, cenno linguistico*, soutenue à Iași, en 1936. À partir de 1957, il travaille à l'Institut de Linguistique de Bucarest, en 1963 il est désigné chef de secteur à l'Institut d'Études Sud-Est Européennes, et en 1965 il est élu membre correspondant de l'Académie Roumaine : voilà les étapes de l'évolution de cet illustre professeur, dont le portrait peut être complété par sa cooptation dans le collège rédactionnel de la revue « Philologus » de Berlin et par l'élaboration de la monumentale édition *La langue latine dans le sud-est de l'Europe*, Bucarest-Paris, 1979.

Traian DIACONESCU
Universitatea „Aexandru Ioan Cuza”, Iași
România

